A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2009. szeptember 10.*

A C-457/07. sz. ügyben,

az EK 228. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2007. október 9-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: S. Pardo Quintillán és P. Guerra e Andrade, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Portugál Köztársaság** (képviseli: L. Inês Fernandes, meghatalmazotti minőségben, segítője: N. Ruiz és C. Farinhas advogados)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: portugál.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: K. Lenaerts (előadó) tanácselnök, T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, Juhász E. és G. Arestis bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. május 7-i tárgyalásra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az Európai Közösségek Bizottsága keresetlevelével a következők megállapítását kéri a Bíróságtól:

– állapítsa meg, hogy a Portugál Köztársaság nem teljesítette az EK 228. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, mivel nem fogadta el az Európai Közösségek Bírósága C-432/03. sz., Bizottság kontra Portugália ügyben 2005. november 10-én hozott ítéletének (EBHT 2005., I-9665. o.) teljesítéséhez szükséges intézkedéseket;

– kötelezze a Portugál Köztársaságot, hogy a Bíróság jelen ügyben hozott ítélete kihirdetésének napjától az említett, Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet teljesítésének időpontjáig terjedő időszakra a késedelem minden napjára 34 542 euró összegű kényszerítő bírságot fizessen meg a Bizottság számára;

– kötelezze a Portugál Köztársaságot 6060 euró átalányösszeg megfizetésére, amelyet meg kell szorozni a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet kihirdetésének napja és vagy az említett ítélet e tagállam általi teljesítésének napja, vagy a jelen ítélet kihirdetésének napja között eltelt napok számával

– kötelezze a Portugál Köztársaságot a költségek viselésére.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

2 Az 1993. július 22-i 93/68/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 220., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 12. kötet, 173. o.) módosított, az építési termékekre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/106/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 9. kötet, 296. o.; a továbbiakban: 89/106 irányelv) 2. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok meghoznak minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a 89/106 irányelv értelmében vett „építési termékek" csak akkor kerülhessenek forgalomba, ha használhatók a tervezett rendeltetésükre, azaz ha olyan jellemzőkkel rendelkeznek, hogy azok az építmények, amelyekbe beépítik, amelyekhez hozzáillesztik, amelyekre felszerelik vagy felállítják őket, szabályszerű tervezés és kivitelezés esetén eleget tesznek a 3. cikkben meghatározott alapvető követelményeknek, amennyiben és ahol ezen építményekre ilyen követelményeket tartalmazó szabályozás vonatkozik.

3 A 89/106 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az alapvető követelmények ezen irányelv I. mellékletében szerepelnek előírások formájában. Az említett követelmények az építmények egyes tulajdonságaira vonatkoznak a mechanikai szilárdság és állandóság, a tűzvédelem, a higiénia, egészség és környezetvédelem, a biztonságos használat, a zajvédelem és az energiatakarékosság és hőszigetelés tárgyában.

4 Az említett irányelv 4. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a tagállamok vélelmezik a termékek rendeltetésnek megfelelő használhatóságát, ami lehetővé teszi, hogy az építmények, amelyekhez felhasználásra kerülnek az alapvető követelményeket teljesítsék, ha ezek a termékek viselik az EK-jelet, amely igazolja, hogy a termékek megfelelnek az adott nemzeti szabványoknak, amelyek átültetik a harmonizált szabványokat, megfelelnek egy európai műszaki engedélynek vagy megfelelnek a nemzeti műszaki előírásoknak, amelyekről vélelmezhető ezen alapvető követelményeknek való megfelelés.

5 Ezen irányelv 16. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Ha a 4. cikk (2) bekezdésének értelmében egyes termékekre nincsenek műszaki előírások, akkor a rendeltetési hely szerinti tagállam kérelemre egyedi esetekben a hatályos nemzeti előírásoknak megfelelőnek tekinti a termékeket, amennyiben ezek megfeleltek a gyártó tagállam elismert szerve által végzett vizsgálatoknak és ellenőrzéseknek, feltéve hogy ezeket a vizsgálatokat és ellenőrzéseket a rendeltetési hely szerinti tagállamban hatályos módszerek vagy e tagállam által ezzel egyenrangúnak elismert módszerek szerint végezték.”

6 Az áruk Közösségen belüli szabad mozgásának elvétől eltérő nemzeti intézkedésekre vonatkozó információ cseréjét biztosító eljárás létrehozásáról szóló, 1995. december 13-i 3052/95/EK európai parlamenti és tanácsi határozat (HL L 321., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 427. o.) 1. cikke szerint a tagállamok értesítik a Bizottságot az olyan intézkedésekről, amelyek egy másik tagállamban jogszerűen előállított vagy forgalomba hozott termék bizonyos fajtája vagy típusa szabad mozgását vagy forgalomba hozatalát akadályozzák, az intézkedés közvetlen vagy közvetett eredménye az árukra vonatkozó általános tilalom, az áruk forgalomba

hozatalának megtagadása, érintett áru fajtájának vagy típusának módosítása a forgalomba hozatal, a forgalomban tartás vagy a piacról való kivonás céljából. A 3052/95 határozat 4. cikkének (2) bekezdése szerint ezt az értesítést az említett intézkedés meghozatalának napjától számított 45 napon belül kell közölni.

7 2004 februárja során a polietilén PEX csövekre alkalmazandó műszaki előírásokra vonatkozóan számos európai szabványt fogadtak el.

A nemzeti szabályozás

8 Az 1951. augusztus 7-i 38/382. sz. törvényrendelettel *(Diário do Governo,* I. sorozat, 166. sz., 1951. augusztus 7.) elfogadott, a városi építkezésről szóló általános szabályzat (Regulamento Geral das Edificações Urbanas, a továbbiakban: RGEU) 17. cikke szerint – annak a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet kihirdetése előtt alkalmazandó változatában – az olyan új építőanyagok felhasználása vagy építési eljárások alkalmazása, amelyekre még nem létezik hivatalos előírás vagy kellő felhasználási tapasztalat, a Laboratório Nacional de Engenharia Civil (építészeti nemzeti laboratórium, a továbbiakban: LNEC) előzetes véleményéhez van kötve.

9 A Középítésügyi Minisztérium 1970. november 2-i rendelete *(Diário do Governo,* II. sorozat, 261. sz., 1970. november 10.) és 1971. április 7-i rendelete *(Diário do Governo,* II. sorozat, 91. sz., 1971. április 19.) értelmében a vízellátó hálózatban kizárólag az LNEC által jóváhagyott műanyagok voltak alkalmazhatók.

10 A 89/106 irányelvet az 1993. április 10-i 113/93. sz. törvényrendelet *(Diário da República,* I., A sorozat, 84. sz., 1993. április 10.) ültette át a portugál jogba.

11 Az 1995. június 14-i 139/95. sz. törvényrendelettel *(Diário da República* I., A sorozat, 136. sz., 1995. június 14.), valamint az 1998. november 24-i 374/98. sz. törvényrendelettel *(Diário da República* I., A sorozat, 272. sz., 1998. november 24.) módosított 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdése előírta, hogy a valamely tagállamban székhellyel rendelkező gyártó vagy annak meghatalmazottja kérelmére konkrét esetekben és műszaki előírások hiányában az EK-Szerződéssel összhangban hozott nemzeti intézkedéseknek megfelelőnek tekintendők a termékek, amennyiben azok megfelelnek a gyártó tagállam elismert szerve által a Portugáliában hatályban lévő módszerek szerint végzett vizsgálatoknak és ellenőrzéseknek, vagy azokat az Instituto Português da Qualidade (portugál áruminőségvizsgáló intézet) egyenértékűnek ismeri el.

A fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet és annak előzményei

12 A 2000-es év során egy portugál vállalkozás panaszt nyújtott be a Bizottsághoz, mivel arra hivatkozva utasították el a Spanyolországból és Olaszországból behozott polietilén PEX csöveknek egy épület csőrendszerébe való beépítéséhez szükséges engedélyt, hogy e csöveket az LNEC nem hagyta jóvá. Amikor ez a vállalkozás a rendelkezésére álló külföldi tanúsítványok egyenértékűségéről szóló igazolást kérelmezte az LNEC-től, utóbbi arról tájékoztatta, hogy az Instituto Italiano dei Plastici (a továbbiakban: IIP) által kiállított tanúsítvány egyenértékűségének megállapítására vonatkozó kérelmét el kell utasítani, mivel az IIP nem szerepel az építési műszaki engedélyt kiállító Európai Uniós tagszervezetek között, sem azon szervezetek között, amelyekkel az LNEC e tárgyban együttműködési szerződést kötött.

13 Miután felszólító levelet, majd indokolással ellátott véleményt intézett a Portugál Köztársasághoz, a Bizottság keresetet indított tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránt, amelyben azt állította, hogy mivel az RGEU 17. cikke alapján a más tagállamokból behozott polietilén csöveket típus-jóváhagyási eljárásra kötelezte, anélkül hogy figyelembe vette volna az e tagállamok által kiállított típus-jóváhagyási tanúsítványokat, és erről az intézkedésről nem értesítette a Bizottságot, ez a tagállam nem teljesítette az EK 28. és az EK 30. cikkből, valamint a 3052/95 határozat 1. cikkéből és 4. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

14 A fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 33. pontjában a Bíróság először is arra emlékeztetett, hogy a szóban forgó csövek nem tartoztak a 89/106 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének értelmében vett harmonizált szabvány vagy európai műszaki engedély, illetve közösségi szinten elismert nemzeti műszaki előírás hatálya alá.

15 A Bíróság ezt követően azt a következtetést vonta le a 89/106 irányelv 6. cikkének (2) bekezdéséből – amely szerint a tagállamok a területükön abban az esetben engedélyezik az említett termékek forgalomba hozatalát, ha azok megfelelnek a Szerződéssel összhangban lévő nemzeti rendelkezéseknek –, hogy ez az irányelv megerősíti, hogy valamely tagállam a harmonizált vagy közösségi szinten elismert műszaki előírások hatálya alá nem tartozó építési terméknek a területén történő forgalomba hozatalát csak a Szerződésből eredő kötelezettségekkel, különösen az áruk szabad mozgásának az EK 28. és az EK 30. cikkben foglalt elvével összhangban lévő nemzeti rendelkezéseknek rendelheti alá (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 34. és 35. pontja).

16 A Bíróság ebben a vontakozásban hangsúlyozta, hogy valamely termék adott célú felhasználásra való alkalmasságának tanúsításához szükséges előzetes típusjóváhagyásának követelménye az e tárgyban valamely másik tagállamban kiállított tanúsítványok egyenértékűsége elismerésének elutasításához hasonlóan korlátozza az importőr tagállam piacára való bejutást, ezért azt az EK 28. cikk értelmében a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 41. pontja).

17 Azon kérdést illetően, hogy egy olyan intézkedés, mint az RGEU 17. cikke arányban áll-e az emberek egészségének és életének védelme céljával, amelynek elérésére irányul, a Bíróság emlékeztetett arra, hogy jóllehet valamely tagállam valamely másik tagállam által már engedélyezett termékre szabadon írhat elő új vizsgálati és engedélyezési eljárást, a tagállami hatóságok kötelesek ugyanakkor hozzájárulni a közösségen belüli kereskedelem ellenőrzésének könnyítéséhez. Ebből következően indokolatlanul nem követelhetik műszaki vagy kémiai elemzések, illetve laboratóriumi tesztek elvégzését, ha ezeket az elemzéseket és teszteket valamely másik tagállamban már elvégezték, és ha azok eredményei ezeknek a hatóságoknak a rendelkezésére állnak, vagy kérelmükre rendelkezésükre bocsáthatók (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 46. pontja).

18 Miután emlékeztetett arra, hogy e kötelezettség szigorú betartása aktív közreműködést követel meg azon nemzeti szerv részéről, amelyhez a termék típusjóváhagyása iránti kérelemmel, vagy ebben a tárgyban valamely másik tagállam típusjóváhagyást végző szerve által kiállított tanúsítvány egyenértékűsége iránti kérelemmel fordultak, a Bíróság úgy vélte, hogy a jelen esetben az LNEC anélkül tagadta meg az IIP által kiállított tanúsítvány egyenértékűségének elismerését, hogy a kérelmező vállalkozástól elkérte volna a rendelkezésére álló információkat – pedig ezek az LNEC számára lehetővé tették volna az IIP által kiállított tanúsítvány természetének értékelését –, és anélkül, hogy az információk megszerzése érdekében az IIP-vel kapcsolatba lépett volna (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 47. és 48. pontja).

19 E körülmények között a Bíróság megállapította, hogy azzal, hogy az RGEU 17. cikke alapján a szóban forgó termék felhasználását anélkül kötelezték típus-jóváhagyási eljárásra, hogy valamely másik tagállam típusjóváhagyást végző szerve által e tárgyban kiállított tanúsítványt figyelembe vették volna, illetve megkérték volna a kérelmező vállalkozást vagy az említett szervet a szükséges tájékoztatás megadására, a portugál hatóságok nem teljesítették – a más tagállamból behozott termékek típusjóváhagyása iránti kérelem összefüggésében – az EK 28. és az EK 30. cikkből eredő együttműködési kötelezettséget (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 49. pontja).

20 A szóban forgó csövekre vonatkozó konkrét portugál típus-jóváhagyási előírásokkal kapcsolatban a Bíróság emlékeztetett arra, hogy ahhoz, hogy valamely előzetes közigazgatási engedélyezési rendszer az alapvető szabadságok korlátozása ellenére igazolható legyen, olyan objektív szempontokon kell alapulnia, amelyek mentesek a hátrányos megkülönböztetéstől és előzetesen ismertek, hogy ezzel – az önkényes alkalmazás megakadályozása végett – behatárolja a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörét (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 50. pontja).

21 A jelen esetben a Bíróság úgy vélte, hogy az RGEU 17. cikke nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mivel ez a rendelkezés kizárólag azt írja elő, hogy az olyan új építőanyagok felhasználása és az olyan építési eljárások alkalmazása, amelyekre nem létezik hivatalos előírás vagy kellő felhasználási tapasztalat, az LNEC előzetes véleményétől függ (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 51. pontja).

22 A Bíróság ebből arra következtetett, hogy a szóban forgó csövek esetében az olyan típus-jóváhagyási eljárásra kötelezés révén, mint amelyet az RGEU 17. cikke ír elő, a portugál szabályozás sérti az arányosság elvét, következésképpen ellentétes az EK 28. és az EK 30. cikkel (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 52. pontja).

23 Mivel a portugál hatóságok által az RGEU valamint az 1970. november 2-i és 1971. április 7-i miniszteri rendeletek alapján hozott határozatok ténylegesen azzal a hatással jártak, hogy megakadályozták a szóban forgó csövek felhasználását, tehát azokat a 3052/95 határozat 1. cikke értelmében vett „intézkedésnek" kellett tekinteni, azonban azokat nem közölték a Bizottsággal, a Bíróság úgy vélte, hogy a Portugál Köztársaság megsértette az e határozatból eredő kötelezettségeit is (a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 58. és 60. pontja).

24 Következésképpen a Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletének rendelkező részében megállapította, hogy mivel az RGEU 17. cikke szerinti típus-jóváhagyási eljárás során nem vette figyelembe a más tagállamból származó polietilén csövekre vonatkozóan az e tagállamokban kiállított típus-jóváhagyási tanúsítványokat, és erről az intézkedésről nem értesítette a Bizottságot, a Portugál Köztársaság nem teljesítette az EK 28. és az EK 30. cikkből, valamint 3052/95 határozat 1. cikkéből és 4. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A jelen jogvita előzményei

25 2006. január 10-én a portugál hatóságok tájékoztatták a Bizottságot az 1970. november 2-i rendelet és az 1971. április 7-i rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2005. december 23-i 1726/2006. sz. rendeletnek a középítésügyi, közlekedési és hírközlési miniszter általi elfogadásáról *(Diário da República,* II. sorozat, 16. sz., 2006. január 23.).

26 Az 1726/2006 rendelet a 2. és 3. pontjában előírta, hogy azon emberi fogyasztásra szánt vízzel való ellátásra szolgáló műanyag csőrendszerekről, amelyekre kiterjed a Portugáliában elfogadott európai szabványok hatálya, az elismert szerveknek tanúsítaniuk kell, hogy azok megfelelnek az alapvető követelményeknek. E rendelet 3. pontja szerint egy másik tagállam által kiállított megfelelőségi tanúsítványokat a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján kell elismerni. Az említett rendelet 4. és 5. pontja szerint a Portugáliában elfogadott európai szabványok hiányában a termékeket az LNEC-nek kell jóváhagynia, amely esetben a típusjóváhagyást kérő szerv kérelmére, és a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikke (2) bekezdésének megfelelően, figyelembe lehet venni a más tagállamban elvégzett vizsgálatokat és ellenőrzéseket.

27 A 2006. július 4-i felszólító levelében a Bizottság közölte a portugál hatóságokkal, hogy az 1726/2006. sz. rendelet nem biztosítja a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben foglaltak maradéktalan teljesítését. Először is, mivel a rendelet a jogforrási hierarchiában a törvényrendeletnél alacsonyabb szinten helyezkedik el, az 1726/2006. sz. rendelet nem helyezte hatályon kívül az RGEU 17. cikkét, amely bizonyos anyagok felhasználását továbbra is az LNEC előzetes véleményétől teszi függővé, anélkül hogy előírná a más tagállamokban elvégzett vizsgálatok és ellenőrzések figyelembevételét. Másrészt ez a rendelet egyáltalán nem hivatkozik az RGEU 17. cikkére. Másodszor az említett rendelet csak az európai szabványok hatálya alá tartozó vízellátó csatornarendszereket említette, annak hatálya azonban nem terjedt ki az egyes csövekre. Ezenkívül az európai szabványok hatálya alá nem tartozó csatornarendszerek típus-jóváhagyási eljárását illetően az 1726/2006 rendelet előírta, hogy a valamely más tagállamban elvégzett vizsgálatokat és ellenőrzéseket figyelembe lehet venni, anélkül, hogy e tekintetben bármiféle kötelezettséget előírna. Harmadszor a portugál hatóságok nem közölték az azon nemzeti jogszabály által érintett gazdasági szereplők vonatkozásában meghozott intézkedéseket, amely jogszabályról a Bíróság megállapította, hogy ellentétes az EK 28. és az EK 30. cikkel.

28 2006. október 18-án, mivel úgy vélte, hogy a felszólításban megfogalmazott kifogások továbbra is helytállóak, a Bizottság indokolással ellátott véleményt intézett a Portugál Köztársasághoz, amelyben felszólította, hogy legkésőbb 2006. december 18-ig hozza meg a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

29 A Portugál Köztársaság a 2007. január 12-i levelében válaszolt az említett indokolással ellátott véleményre, tájékoztatva a Bizottságot arról, hogy időközben tisztázta az alkalmazandó rendelkezéseket.

30 Először is az 1726/2006. sz. rendeletet hatályon kívül helyezte a 2006. szeptember 4-i 19563/2006. sz. középítésügyi, közlekedési és hírközlési miniszteri rendelet *(Diário da República,* II. sorozat, 185. sz., 2006. szeptember 25.), amely nem csak a csőrendszerek típusjóváhagyására vonatkozott, hanem a csövek és tartozékok típusjóváhagyására is, egyértelműen hivatkozott az RGEU 17. cikkére és kifejezetten előírta a más tagállamokban elvégzett vizsgálatok és ellenőrzések figyelembevételének kötelezettségét.

31 Továbbá a 2007. január 8-i 4/2007. sz. törvényrendelet *(Diário da República,* I. sorozat, 5. sz., 2007. január 8.) úgy módosította a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkét, hogy az biztosítsa a megfelelőségi tanúsítványok, a vizsgálatok és az ellenőrzések tagállamok közötti kölcsönös elismerését többek között a típus-jóváhagyási eljárások érdekében.

32 Az RGEU 17. cikkét illetően a portugál hatóságok kifejtették, hogy ezt a rendelkezést mindenesetre a 19563/2006. sz. rendelettel és a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdésében szereplő kölcsönös elismerés elvével összhangban kell értelmezni, ami teljes körűen biztosítja a nemzeti szervek közötti együttműködést. Az említett hatóságok ehhez hozzátették, hogy miután valamennyi szükséges kutatást elvégezték, egyetlen esetet sem találtak, amelyben az LNEC szabálytalanul alkalmazta volna az RGEU 17. cikkét. Végül, amennyiben az európai szabványoknak a 2004 februárjában történő elfogadása óta rendkívülivé vált a polietilén csövek és tartozékok típusjóváhagyásának szükségessége, az LNEC az ilyen szabványok tárgyát képező műanyag csőrendszerekre vonatkozó összes típus-jóváhagyási dokumentumot megsemmisítette.

33 A portugál hatóságok a 2007. augusztus 17-i levélben tájékoztatták a Bizottságot a 290/2007. sz. törvényrendelet *(Diário da República,* I. sorozat, 128. sz., 2007. augusztus 17.) ugyanezen napon történt elfogadásáról, amely törvényrendelet 2007.

augusztus 18-án lépett hatályba, és az RGEU 17. cikkét egy bekezdés hozzáillesztésével módosította, amely szerint az LNEC általi típusjóváhagyásnak figyelembe kell vennie a más tagállamokban elvégzett vizsgálatokat és ellenőrzéseket.

34 Mivel nem tartotta kielégítőnek a portugál hatóságoknak az indokolással ellátott véleményre adott válaszát, a Bizottság benyújotta a jelen keresetet.

Az ügy fejleményei a Bíróság előtt folytatott eljárás során

35 2008. március hónapja során a Portugál Köztársaság tájékoztatta a Bíróságot a 2008. március 19-i 50/2008. sz. törvényrendelet *(Diário da República,* I. sorozat, 56. sz., 2008. március 19.) elfogadásáról, amely 2008. március 20-án lépett hatályba, és a következőképpen módosította az RGEU 17. cikkét:

„(1) Az építményeket oly módon kell kivitelezni és felújítani, amely biztosítja, hogy teljesülnek a mechanikai szilárdság és állandóság, a biztonságos használat, a tűzvédelem, a higiénia, az egészség- és környezetvédelem, a zajvédelem, az energiatakarékosság és a hőszigetelés alapvető követelményei, valamint a jelen rendeletben vagy külön jogszabályban megállapított más követelmények, többek között a funkcionalitás, a tartósság szempontjából és egyéb vonatkozásban.

(2) Az új építmények kivitelezésénél és a felújításoknál a használt anyagok minőségének, természetének és felhasználási módjának tiszteletben kell tartania az alkalmazandó építési szabályokat és a jogszabályokat biztosítva azt, hogy az építmények eleget tegyenek az (1) bekezdésben említett feltételeknek és követelményeknek a kivitelezési terv műszaki előírásainak megfelelően.

(3) Az építési termékeknek az új építményekben vagy a felújításoknál való felhasználásához az alkalmazandó jogszabály szerint kötelező a megfelelő EK-jelölés használata, vagy a jelölés hiányában – a kölcsönös elismerés esetét kivéve – kötelező annak tanúsítása, hogy azok megfelelnek a Portugáliában hatályban lévő műszaki előírásoknak.

(4) A Portugáliában hatályban lévő műszaki előírásoknak való megfelelőség tanúsítását bármely érdekelt kérelmezheti, és ennek érdekében az 1993. április 10-i 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételeknek megfelelően mindig figyelembe kell venni az Európai Unió bármely tagállamában, Törökországban vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államban hatályban lévő műszaki előírásokra vonatkozó megfelelőségi tanúsítványokat, valamint a gyártó államban elvégzett ellenőrzések és vizsgálatok pozitív eredményeit.

(5) Azokban az esetekben, amelyekben az építési termékek a (3) bekezdésben előírt egyetlen feltételnek sem felelnek meg, ezért azoknak az új építményekben vagy felújításoknál való felhasználása veszélyeztetheti az (1) bekezdésben megjelölt alapvető követelményeknek való megfelelést, e felhasználás az [LNEC] általi típusjóváhagyástól függ; az [LNEC] köteles a típusjóváhagyás alól mentesítést adni, ha ezek a termékek az Európai Unió valamely tagállamában, Törökországban vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államban elismert szerv által kibocsátott megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkeznek, amely megfelelően igazolja, hogy az említett követelményeket teljesítették.

(6) Az előző pontban előírt típusjóváhagyást bármely érdekelt kérheti; az 1993. április 10-i 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételeknek megfelelően az [LNEC] mindig köteles figyelembe venni az Európai Unió valamely tagállamában, Törökországban vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államban elismert szerv által kibocsátott megfelelőségi tanúsítványokat vagy az általuk elvégzett ellenőrzéseket és vizsgálatokat, és azok eredményeinek megszerzése és elemzése érdekében köteles ezekkel a szervekkel együttműködni.

(7) Az [LNEC] köteles megfelelően megindokolni a (4) és (6) bekezdésben említett bármely ellenőrzés és vizsgálat ismételt elvégzésének szükségességét.

(8) A típusjóváhagyásokat meg kell adni, amint az 1993. április 10-i 113/93. sz. törvényrendelet I. mellékletében előírt feltételek teljesülnek.”

36 A tárgyaláson a Bizottság közölte a Bírósággal, hogy álláspontja szerint az említett törvényrendelet a hatálybalépésétől kezdve biztosítja a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet maradéktalan teljesítését.

37 Ebből következően a Bizottság elállt a kényszerítő bírság meghatározása iránti kérelmétől. A Bizottság azonban fenntartotta az átalányösszeg megfizetése iránti kérelmét.

A keresetről

38 Az EK 228. cikk nem határozza ugyan meg a Bíróság kötelezettségszegés fennállását megállapító ítéletének teljesítésére nyitva álló határidőt, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a közösségi jog azonnali és egységes alkalmazásához fűződő érdek megköveteli, hogy a teljesítés azonnal elkezdődjék, és a lehető legrövidebb idő alatt megtörténjék (lásd különösen a C-121/07. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2008. december 9-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-9159. o.] 21. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

39 Másrészről az EK 228. cikk szerinti kötelezettségszegés fennállásának megítéléséhez szükséges referencia-időpont az említett rendelkezés alapján adott indokolással ellátott

véleményben megállapított határidő lejárta (lásd különösen a C-109/08. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4657. o.] 15. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

40 Meg kell tehát vizsgálni, hogy – amint azt a Bizottság állítja – az indokolással ellátott véleményben megállapított két hónapos határidő lejártának időpontjáig, azaz 2006. december 18-ig a Portugál Köztársaság még valóban nem biztosította-e a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet teljesítését.

41 A Bizottság ugyanis úgy véli, hogy az 50/2008. sz. törvényrendelet elfogadásáig a Portugál Köztársaság nem tette meg a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.

42 A Bizottság ennek alapján előterjeszti az első kifogását, amely szerint ezen időpont előtt az RGEU 17. cikkének és a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikke (2) bekezdésének együttes rendelkezései nem szüntették meg az áruk szabad mozgásának korlátozását, amelynek a típusjóváhagyás követelménye minősült azon áruk esetében, amelyekre nincsenek műszaki előírások. A Bizottság hivatkozik még négy, ennél pontosabb kifogásra is, amelyek a portugál szabályozásnak a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletből eredő követelményekkel való összeegyeztethetőségre vonatkoznak.

Az áruk szabad mozgásának korlátozására alapított kifogásról, amely korlátozásnak az RGEU 17. cikkében és a 113/93. sz. törvényrendelet 9 cikkének (2) bekezdésében előírt típus-jóváhagyási eljárás minősül

43 A Bizottság először is azt állítja, hogy az 50/2008. sz. törvényrendelet elfogadása előtt az RGEU 17. cikkének és a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikke (2) bekezdésének együttes rendelkezéseiben a műszaki előírások hatálya alá nem tartozó termékek esetében előírt típus-jóváhagyási követelmény az EK 28. cikk értelmében vett behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősült.

44 A Portugál Köztársaság az említett kifogásra adott válaszában megjegyezte, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben a Bíróság nem kérdőjelezte meg azt a tényt, hogy valamely tagállam az RGEU 17. cikkéből következőhöz hasonló típus-jóváhagyási rendszert írjon elő azon termékek esetében, amelyekre nincsenek műszaki előírások, és a tanúsítványok kölcsönös elismerése sem létezik. Ha ugyanis nem írna elő ilyen rendszert, ez a tagállam nem tartaná tiszteletben a 89/106 irányelvben előírt, annak biztosítására vonatkozó kötelezettséget, hogy az építési termékek csak akkor kerülhessenek felhasználásra, ha használhatók a tervezett rendeltetésükre.

45 Ebben a vonatkozásban emlékeztetni kell arra, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletében a Bíróságnak kétségtelenül az volt az álláspontja, hogy valamely típusjóváhagyást végző szerv által az RGEU 17. cikkében előírthoz hasonló típus-jóváhagyási eljárás során valamely másik tagállam típusjóváhagyást végző szerve által kiállított tanúsítvány egyenértékűségének elutasítása az áruk szabad mozgása korlátozásának minősül. Miután azonban megvizsgálta, hogy ez az intézkedés igazolható-e közérdeken alapuló indokokkal, a Bíróság ezen ítélet 49–52. pontjában az EK 28. és EK 30. cikkből eredő kötelezettségek megszegését csak annyiban állapította meg, amennyiben egyrészt a portugál hatóságok a szóban forgó típus-jóváhagyási eljárás alkalmazása során nem vették figyelembe a más tagállamok által kiállított tanúsítványokat, és a kérelmező vállalkozást vagy az említett egyéb szervet sem kérték meg a szükséges tájékoztatás megadására, másrészt az említett típus-jóváhagyási eljárás, amint azt a portugál szabályozás előírja, nem alapult objektív, hátrányos megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert szempontokon.

46 Az említett ítéletből tehát egyáltalán nem tűnik ki, hogy önmagában azon tény miatt, hogy valamely tagállam típus-jóváhagyási eljárást ír elő azon termékek esetében, amelyekre nincsenek műszaki előírások, és a megfelelőségi tanúsítványok kölcsönös elismerése sem létezik, ez a tagállam nem tartja be a közösségi jogból eredő kötelezettségeit.

47 Mivel az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást a Bíróság ítéleteinek végrehajtására irányuló külön eljárásnak, más szóval végrehajtási eljárásnak kell tekinteni (a C-304/02. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2005. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-6263. o.] 92. pontja), annak keretében csak azokat a Szerződés szerinti

tagállami kötelezettségszegéseket lehet kezelni, amelyeket a Bíróság az EK 226. cikk alapján megalapozottnak talált.

48 Az első kifogást tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

A más tagállamokban kiállított tanúsítványok elismerésének kérelmezése iránti jognak kizárólag a gyártóra vagy annak meghatalmazottjára való korlátozására alapított kifogásról

A felek érvei

49 A második kifogásával a Bizottság azt a tényt bírálja, hogy a műszaki előírások hiányában csak a szóban forgó termékek gyártója vagy annak meghatalmazottja kérelmezhette a más tagállamokban székhellyel rendelkező típusjóváhagyást végző szervek által kiállított tanúsítványok elismerését, ami azzal jár, hogy az EK 28. cikk rendelkezéseinek előnyeiből részesülni kívánó összes többi gazdasági szereplő köteles volt kérni az említett termék típusjóváhagyását.

50 A Portugál Köztársaság szerint ezt a kifogást elfogadhatatlannak kell tekinteni, mivel ez a szabály már a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének eredeti változatában is szerepelt, és a jelen kereset előterjesztése előtt a Bizottság soha nem kifogásolta azt, hogy a gyártónak vagy a gyártó meghatalmazottjának feladata, hogy megfelelőségi tanúsítványt kérelmezzen azon termékek esetében, amelyekre nincsenek műszaki előírások.

51 Az ügy érdemét illetően a Portugál Köztársaság megjegyzi, hogy a nemzeti szabályozás azáltal, hogy a megfelelőségi tanúsítvány iránti kérelem benyújtásának lehetőségét

a gyártóra vagy annak meghatalmazottjára korlátozta, csak azonos helyzetbe hozta egyrészt a műszaki előírások hatálya alá tartozó termékek EK-megfelelőségi tanúsítványi rendszerét – amely a 89/106 irányelv és az utóbbit végrehajtó portugál rendelkezések szerint csak ezen érdekeltek közreműködését írta elő – másrészt a műszaki előírások hiánya esetén a nemzeti rendelkezéseknek való megfelelőség tanúsításának rendszerét. Mindenesetre a típus-jóváhagyási bizonyítványok elismerésének kérelmezése iránti jog ezen korlátozását a 113/93. sz. törvényrendeletnek az 50/2008. sz. törvényrendelettel való módosításával megszüntették.

A Bíróság álláspontja

52 Ezen második kifogás elfogadhatatlanságát illetően a Portugál Köztársaság által kifejtett érvelésre tekintettel meg kell határozni azokat az elveket, amelyek fényében a Bizottság által az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján előterjesztett keresetben megfogalmazott kifogásokat meg kell vizsgálni.

53 E rendelkezés szerint, ha a Bíróság megállapítja, hogy egy tagállam nem teljesítette a Szerződésből eredő valamely kötelezettségét, és ezt követően a Bizottság megítélése szerint ez a tagállam nem tette meg a Bíróság ezen kötelezettségszegést megállapító ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, miután az érintett tagállamnak lehetőséget biztosított észrevételei megtételére, indokolással ellátott véleményt ad, amelyben megjelöli, hogy ez a tagállam mely pontokban nem tett eleget a Bíróság ítéletének. Ha az említett tagállam a Bizottság által meghatározott határidőn belül nem teszi meg az említett ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, a Bizottság a Bírósághoz fordulhat.

54 Ebből következik, hogy – amint az a jelen ítélet 47. pontjában szerepel – még ha az EK 228. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást a Bíróság ítéleteinek végrehajtására irányuló külön eljárásnak, más szóval végrehajtási eljárásnak kell is tekinteni, ez az eljárás, az EK 226. cikkben előírt eljáráshoz hasonlóan kötelezővé teszi a pert megelőző eljárás tiszteletben tartását.

55 Ebben a tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az EK 226. cikk alapján előterjesztett kereset keretében a Bizottság által a tagállamhoz intézett felszólító levél, majd az említett intézmény által kiadott indokolással ellátott vélemény körülhatárolja a jogvita tárgyát, amely ezek után nem terjeszthető ki. Az ugyanis, hogy az érintett tagállam észrevételeket terjeszthet elő, a Szerződésben rögzített lényeges biztosíték abban az esetben is, ha a tagállam úgy ítéli meg, hogy nem kíván élni vele; e biztosíték tiszteletben tartása pedig a tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás szabályszerűségének lényeges alaki szabálya. Következésképpen a Bizottság indokolással ellátott véleményének és keresetének ugyanazokon a kifogásokon kell alapulniuk, mint amelyeken a pert megelőző eljárást elindító felszólító levél alapul (lásd különösen a C-422/05. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2007. június 14-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-4749. o.] 25. pontját és a C-186/06. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2007. december 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-12093. o.] 15. pontját).

56 Ugyanez vonatkozik az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján indított keresetre, amelynek a tárgyát az e rendelkezésben előírt pert megelőző eljárásban kell meghatározni, ennek értelmében a Bizottság a keresetében nem terjesztheti ki a jogvita tárgyát azáltal, hogy új kifogásokra hivatkozik az azon indokolással ellátott véleményben megfogalmazottakhoz képest, amelyben megjelölte, hogy az érintett tagállam mely pontokban nem tett eleget a Bíróság kötezettségszegést megállapító ítéletének (lásd ebben az értelemben a C-177/04. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2006. március 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-2461. o.] 37–39. pontját).

57 Kétségtelen, hogy az a követelmény, amely szerint az EK 226. cikk és az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján benyújtott kereset tárgyát az e rendelkezésekben előírt pert megelőző eljárás során kell meghatározni, nem jelentheti azt, hogy a felszólító levélben szereplő kifogások megfogalmazásának, az indokolással ellátott vélemény rendelkező részének és a kereseti kérelmeknek tökéletesen meg kellene egyezniük, amennyiben nem került sor a jogvita tárgyának kiterjesztésére vagy módosítására (lásd különösen az EK 226. cikk alkalmazását illetően a C-147/03. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2005. július 7-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-5969. o.] 24. pontját és a C-33/04. sz., Bizottság kontra Luxembourg ügyben 2005. december 8-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-10629. o.] 37. ponjtát, valamint az EK 228. cikk (2) bekezdésének alkalmazását illetően a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 2006. március 14-én hozott ítélet 37. pontját).

58 A Bíróság tehát úgy vélte, hogy ha a pert megelőző eljárás során jogszabály-módosítás történt, a kereset az indokolással ellátott véleményben hivatkozottaktól eltérő nemzeti

rendelkezésekre is vonatkozhat (lásd többek között a C-203/03. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2005. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 2005., I-935. o.] 29. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 2006. március 14-én hozott ítélet 38. pontját). Ez a helyzet különösen, amikor az indokolással ellátott véleményt követően a kötelezettségszegést megállapító ítélet teljesítésének elmulasztására vonatkozó kifogások megszüntetése érdekében a tagállam módosítja az indokolással ellátott vélemény tárgyát képező nemzeti rendelkezéseket.

59 Az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján indított keresetben azonban azon nemzeti rendelkezéseket, amelyekre nem vonatkozott a pert megelőző eljárás, jóllehet azok már alkalmazandók voltak ezen eljárás során, a Bizottság sem kifejezetten, sem – amennyiben közvetlen viszony áll fenn e rendelkezések és a nemzeti szabályozásnak az indokolással ellátott véleményben kifogásolt szempontjai között – hallgatólagosan nem kifogásolhatja.

60 Ugyanis, mivel a Bizottság az EK 228. cikk (2) bekezdése alapján adott indokolással ellátott véleményben köteles megjelölni azokat a pontokat, amelyekben az érintett tagállam nem tett eleget a Bíróság kötelezettségszegést megállapító ítéletének, a jogvita tárgyát – az eljárás szabályszerűségét biztosító lényeges alaki szabályok megsértése nélkül – nem lehet kiterjeszteni az indokolással ellátott véleményben nem szereplő kötelezettségekre.

61 A jelen esetben meg kell állapítani, hogy az igaz, hogy a Bizottság a jelen ügyre vonatkozó felszólító levélben, valamint az indokolással ellátott véleményben kijelentette, hogy a szabályozásnak a Portugál Köztársaság általi módosításai nem biztosítják a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet maradéktalan teljesítését, azonban sem e felszólító levélben, sem ezen indokolással ellátott véleményben nem kifogásolta azt a szabályt, amely szerint a megfelelőségi tanúsítvány elismerésének kérelmezése iránti jogot csak a termék gyártója vagy annak meghatalmazottja gyakorolhatja.

62 Márpedig, amint azt a Portugál Köztársaság hangsúlyozta, az indokolással ellátott véleményben megállapított határidő lejártakor ez a szabály szerepelt a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdésében azon építési termékek vonatkozásában, amelyekre nincsenek műszaki előírások, ami magában foglalja, hogy az nem csak a jelen ügyre vonatkozó pert megelőző eljárás során, hanem a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélethez vezető eljárás során is alkalmazandó volt, anélkül hogy ezen eljárások bármelyikének tárgyát képezte volna.

63 A Bizottság állításával ellentétben az említett szabályon alapuló kifogást nem lehet azzal az indokkal elfogadhatónak tekinteni, hogy az valójában a Bíróság által a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben a portugál szabályozás vonatkozásában megfogalmazott bírálatnak felel meg, mivel ez a szabályozás az áruk szabad mozgása olyan korlátozásának minősült, amely a szóban forgó termékeket Portugáliában felhasználni kívánó valamennyi gazdasági szereplőt érintette.

64 Ebben a vonatkozásban meg kell állapítani, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélethez vezető tényállásban a Bíróság nem foglalkozott a más tagállamokban kiállított tanúsítványok elismerésének kérelmezése iránti jog 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdésében szereplő korlátozásának kérdésével.

65 Másrészt, amikor a jelen ügyhöz vezető pert megelőző eljárás során a Bizottság megjelölte azokat a pontokat, amelyekben a Portugál Köztársaság nem tett eleget a Bíróság ítéletének, a Bizottság nem érintette a portugál szabályozásnak az EK 28. és EK 30. cikkel való összeegyeztethetetlenségének abból eredő lehetőségét, hogy a portugál szabályozás a műszaki előírások hatálya alá nem tartozó építési termékeket illetően megkövetelte, hogy a más tagállamok által kiállított tanúsítványok elismerése iránti kérelem vagy az érintett termék gyártójától vagy annak meghatalmazottjától származzon.

66 E körülmények között, mivel a keresetében kifogásolta a portugál szabályozásnak ezt a vonatkozását, a Bizottság nem szorítkozott azokra a pontokra, amelyekben – a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletre tekintettel és az indokolással ellátott véleménye szerint – a Portugál Köztársaság nem tett eleget ezen ítéletnek.

67 Ugyanis az EK 228. cikk (2) bekezdésben előírt pert megelőző eljárásnak, éppúgy mint az EK 226. cikkben előírt eljárásnak az a célja, hogy az érintett tagállamnak alkalma legyen eleget tenni a közösségi jogból eredő kötelezettségeinek, illetve hogy a Bizottság által felhozott kifogásokkal szemben – a kötelezettségszegés tartós fennállását illetően – érdemben hivatkozhasson védekezésül felhozott jogalapjaira (lásd különösen, analógia útján a C-331/07. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet 26. pontját).

68 Az EK 228. cikk (2) bekezdésében előírt indokolással ellátott véleménynek és a keresetnek tehát koherens módon és pontosan kell tartalmaznia a kifogásokat, hogy a tagállam és a Bíróság pontosan meg tudja állapítani a kötelezettségszegést megállapító ítélet teljesítésének mértékét, ami elengedhetetlen feltétele annak, hogy az említett tagállam érdemben hivatkozhasson a védekezésül felhozott jogalapjaira, és hogy a Bíróság megvizsgálhassa az említett kötelezettségszegés fennállásának tartósságát (lásd analógia útján a C-199/04. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2007. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 2007., I-1221. o.] 21. pontját).

69 Ebből következően ezt a második kifogást elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

Azon termékek típus-jóváhagyása során figyelembe veendő szempontok meghatározásának hiányára alapított kifogásról, amely termékekre nincsenek műszaki előírások

A felek érvei

70 A harmadik jogalapban a Bizottság úgy véli, hogy a portugál szabályozás továbbra sem tesz eleget az arányosság elvének, amennyiben nem határozza meg a műszaki előírások hatálya alá nem tartozó termékek típusjóváhagyása céljából figyelembe veendő szempontokat. Ugyanis az RGEU 17. cikkének (2) bekezdése – még a 290/2007. sz. törvényrendelettel módosított változatában is – annak megjelölésére szorítkozott, hogy a típusjóváhagyások során figyelembe kell venni a más tagállamokban elvégzett vizsgálatokat és ellenőrzéseket, azonban egyetlen betartandó szempontot sem határozott meg.

71 Másrészt az RGEU 17. cikkének e módosításból következő megfogalmazása alapján lehetetlen lett volna az ilyen típusjóváhagyás elvégzésére hatáskörrel rendelkező szerv megállapítása, amennyiben ez a módosított változat már nem tartalmazott hivatkozást az LNEC előzetes véleményére.

72 A Portugál Köztársaság szerint ez a kifogás elfogadhatatlan, mivel arra sem a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletnek alapul szolgáló tényállás keretében, sem a jelen ügyre vonatkozó pert megelőző eljárás során nem hivatkoztak.

73 A Portugál Köztársaság mindenesetre azt állítja, hogy mind az 1726/2006. sz. rendelet, mind a 19563/2006. sz. rendelet biztosította a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet teljesítését, amennyiben azon termékek típusjóváhagyási eljárása során, amelyekre nincsenek műszaki előírások, a hatáskörrel rendelkező nemzeti szervnek figyelembe kell vennie a valamely tagállamban elvégzett vizsgálatokat és ellenőrzéseket. A polietilén csöveket illetően az európai szabványok elfogadása óta csak kivételes esetekben fordult elő, hogy az említett szabványoknak nem megfelelő csövekről típus-jóváhagyási eljárás során kellett igazolni, hogy azok

biztonságosak és használhatók a tervezett rendeltetésükre. Ezt a vizsgálatot a 89/106 irányelv I. mellékletében előírt és Portugáliában a 113/93. sz. törvényrendelet I. mellékletével végrehajtott alapvető követelményekre tekintettel olyan különleges esetekben kell elvégezni, amelyekben nehéz lenne az alapvető követelményeken túlmenő típus-jóváhagyási szempontokat meghatározni. Ebben a vonatkozásban az RGEU 8. pontjának a 50/2008. sz. törvényrendelettel való módosítása egyedüli hatása az volt, hogy egyértelművé tette azt a tényt, hogy a típus-jóváhagyási eljárást az említett alapvető követelményekre tekintettel kell lefolytatni.

74 Azon termékek típusjóváhagyását végző hatáskörrel rendelkező szerv pontosságának hiányát illetően, amely termékekre nincsenek műszaki előírások, a Portugál Köztársaság megjegyzi, hogy még ha egy adott időpontban az RGEU 17. cikke kifejezetten nem is jelölte ki hatáskörrel rendelkező szervként az LNEC-t, az említett szerv hatásköre egyértelműen következik a nemzeti szabályozás egészéből.

A Bíróság álláspontja

75 Egyrészt az RGEU 17. cikke alapján az LNEC által végzett típusjóváhagyások során figyelembe veendő szempontok meghatározásának hiányára alapított kifogást illetően meg kell állapítani, hogy ezt a kifogást a Bizottság nem említette sem a jelen ügyre vonatkozó felszólító levélben, sem az indokolással ellátott véleményben, amelyek ezen típus-jóváhagyási eljárást illetően arra szorítkoztak, hogy a Portugál Köztársaság számára felrótták, hogy egy rendelet, azaz a 1726/2006. sz. rendelet elfogadásával módosította a szabályozási keretet ahelyett, hogy magát az RGEU 17. cikket módosította volna, valamint az említett rendeletet illetően, hogy egy olyan szöveget fogadott el, amely először is egyáltalán nem hivatkozik az említett 17. cikkre, másodszor nem vonatkozik az egyes csövekre, és harmadszor nem írta elő a más tagállamokban kiállított tanúsítványok figyelembevételének kötelezettségét.

76 Amikor ezt követően a Bizottság a keresetében továbbra is kifogásolta az RGEU 17. cikkében előírt típus-jóváhagyási eljárást, már nem ismételte meg a pert megelőző

eljárás során kifejtett kifogásait sem, hanem kizárólag az ezen típus-jóváhagyási eljárás során figyelembe veendő szempontok meghatározásának hiányára alapított kifogással élt, amely tehát a pert megelőző eljárásnak nem képezte tárgyát.

77 Márpedig a Bizottság a per tárgyának kiterjesztése, következésképpen a védelemhez való jog megsértése nélkül nem terjeszthet elő először a kereset szakaszában olyan kifogást, amelyre a pert megelőző eljárásban nem hivatkozott.

78 A Bizottság által az RGEU 17. cikkében előírt típus-jóváhagyási eljárás során figyelembe veendő szempontok meghatározásának hiányára alapított kifogás sem tekinthető elfogadhatónak önmagában azon tény miatt, hogy az megfelel a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 50. pontjában a Bizottság által megfogalmazott azon kifogásnak, hogy hiányoztak azok az objektív, hátrányos megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert szempontok, amelyeknek e típus-jóváhagyási eljárás során az érintett csövek alá lettek volna vetve.

79 Ugyanis amikor a jelen ügyhöz vezető pert megelőző eljárás során a Bizottság megjelölte azokat a pontokat, amelyekben a Portugál Köztársaság nem tett eleget a Bíróság ítéletének, a Bizottság nem érintette az EK 28. és EK 30. cikknek abból a tényből eredő esetleges megsértését, hogy a portugál szabályozás, még annak időközbeni módosítását követően sem határozta meg kielégítően az említett típus-jóváhagyási eljárás során figyelembe veendő szempontokat.

80 Másrészt a Bizottság sem a felszólító levelében, sem az indokolással ellátott véleményében nem vizsgálta meg a 113/93. sz. törvényrendelet rendelkezéseit, amelyekre mind az 1726/2006. sz. rendelet, mind a 19563/2006. sz. rendelet úgy hivatkozik, mint a csövek típus-jóváhagyási eljárása során a más tagállamokban elvégzett vizsgálatoknak és ellenőrzéseknek az LNEC általi figyelembevételére vonatkozó részletes szabályokra.

81 Mivel a keresetében a portugál szabályozásnak ezt a vonatkozását kifogásolta, a Bizottság nem szorítkozott azokra a pontokra, amelyekben az indokolással ellátott véleménye szerint a Portugál Köztársaság nem tett eleget a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletnek, ezt a kifogást tehát elfogadhatatlannak kell tekinteni.

82 Másrészt a 290/2007. sz. törvényrendelettel módosított RGEU 17. cikkében azon termékek típusjóváhagyásának elvégzésére hatáskörrel rendelkező szerv meghatározásának hiányát illetően, amely termékekre nincsenek műszaki előírások, rá kell mutatni, hogy ha erre a Bizottság sem hivatkozott a pert megelőző eljárás során, e körülménynek az a magyarázata, hogy a Bizottság e kifogása a portugál hatóságok által annak érdekében bevezetett rendelkezésre vonatkozik, hogy választ adjanak a Bizottság által a pert megelőző eljárás során kifejtett kifogásokra.

83 Azonban, amint azt a Portugál Köztársaság állítja, ez a kifogás nem megalapozott, mivel az RGEU 17. cikkét még a 290/2007. sz. törvényrendelet elfogadása után is a többi vonatkozó nemzeti rendelkezéssel, így az LNEC feladatait meghatározó nemzeti rendelkezésekkel – különösen a 2007. augusztus 24-i 304/2007. sz. törvényrendelet *(Diário da República,* I. sorozat, 163. sz., 2007. augusztus 24.) 3. cikke (2) bekezdésének d) pontjával – együtt kellett olvasni, amiből az következik, hogy az LNEC minősül a hatáskörrel rendelkező nemzeti szervnek.

84 A harmadik kifogást tehát mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant el kell utasítani.

A más tagállamokban kiállított tanúsítványok elismerése során megkülönböztető szempontok alkalmazására alapított kifogásról

A felek érvei

85 A negyedik kifogásával a Bizottság azt a tényt bírálja, hogy a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdése a más tagállamokban kiállított tanúsítványok elismerését Portugáliában az úgynevezett „hármas állampolgársági" szempontoktól tette függővé, amelyek szerint a releváns vizsgálatokat és ellenőrzéseket a Portugáliában hatályban lévő módszerek szerint, vagy legalábbis valamely portugál állami szerv által a portugál minőségi rendszerben egyenértékűként elismert módszerek szerint kell elvégezni. A Bizottság szerint ebből az következik, hogy a Bíróság által a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 50. és 51. pontjában megkövetelteltekkel ellentétben az említett tanúsítványok elismerésére vonatkozó határozatokat nem objektív és megkülönböztetéstől mentes szempontok alapján hozták.

86 A Portugál Köztársaság szerint ez a kifogás nem fogadható el, amennyiben az úgynevezett „hármas állampolgársági" szempontok már a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikke (2) bekezdésének eredeti változatában is szerepeltek, és a Bizottság ebben a vonatkozásban soha nem tett ellenvetést sem a jelen ügyhöz vezető pert megelőző eljárás során, sem a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélethez vezető pert megelőző eljárás során, sem az utóbbi ügyben a Bíróság előtt lefolytatott eljárás során.

87 Mindenesetre a szabály – amely szerint műszaki előírások hiányában a hatáskörrel rendelkező portugál szerv csak akkor ismeri el a más tagállamokban elvégzett vizsgálatokat és ellenőrzéseket, ha azokat a Portugáliában hatályban lévő módszerek, vagy az említett szerv által azokkal egyenértékűnek tekintett módszerek szerint végezték el – csak a 89/106 irányelv 16. cikke (1) bekezdése átültetésének minősült, amely azon építési termékek biztonságának biztosításáról szólt, amelyekre nincsenek műszaki előírások. Annak a ténynek, hogy ez a szabály az RGEU 17. cikke alapján bevezetett típus-jóváhagyási eljárásra vonatkozott, pontosan a más tagállamban elvégzett vizsgálatok és ellenőrzések figyelembevételének megkönnyítése volt a célja.

A Bíróság álláspontja

88 Meg kell állapítani, hogy a Bizottság sem a felszólító levélben, sem az indokolással ellátott véleményben nem kifogásolta azt a tényt, hogy ez a szabályozás a más tagállamokból származó azon termékeket, amelyekre nincsenek műszaki előírások megfelelőségi nyilatkozattól tette függővé, éppúgy mint ahogy az ilyen termékek esetében a más tagállamok által kiállított megfelelőségi tanúsítványok elismerését azon követelménytől tette függővé, hogy ezek a termékek eleget tegyenek a gyártás helye szerinti tagállamban székhellyel rendelkező elismert szerv által a Portugáliában hatályban lévő vagy az Instituto Português da Qualidade által egyenértékűként elismert módszerek szerint elvégzett vizsgálatoknak és ellenőrzéseknek.

89 Márpedig, amint arra a Portugál Köztársaság rámutatott, az indokolással ellátott véleményben megszabott határidő lejártának időpontjában ez a követelmény – azon építési termékek vonatkozásában, amelyekre nincsenek műszaki előírások – a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikkének (2) bekezdésében szerepelt, amelynek a 89/106 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a portugál jogba való átültetése volt a célja. Jóllehet az nem csak a jelen ügyhöz vezető pert megelőző eljárás során volt alkalmazandó, hanem a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélethez vezető pert megelőző eljárás során is, ezen követelményre ezen eljárások egyike sem vonatkozott. Az utóbbi ítélet egyáltalán nem érinti a 113/93. sz. törvényrendeletnek, különösen annak 9. cikke (2) bekezdésének az EK 28. és EK 30. cikkel való összeegyeztethetetlenségét.

90 E körülmények között a Bizottság által azon szempontokra alapított kifogás, amely szempontoknak a más tagállamokban elvégzett vizsgálatoknak és ellenőrzéseknek eleget kellett tennie, nem tekinthető elfogadhatónak, mivel az valójában a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 51. pontjában a Bíróság által megfogalmazott bírálatnak felel meg, hogy a szóban forgó csövek esetében kötelező az RGEU 17. cikkében előírt típus-jóváhagyási eljárása során hiányoztak az objektív, megkülönböztetéstől mentes és előzetesen ismert szempontok.

91 Ennélfogva, mivel a Bizottság a keresetében a 113/93. sz. törvényrendelet 9. cikke (2) bekezdésének kifogásolása során nem szorítkozott azokra a pontokra, amelyek

esetében a Bíróság a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben megállapította, hogy a Portugál Köztársaság nem teljesítette a Szerződésből eredő kötelezettségeit, ezt a negyedik kifogást is elfogadhatatlannak kell tekinteni.

A szóban forgó nemzeti jogszabállyal érintett gazdasági szereplők vonatkozásában az intézkedések elfogadásának hiányára alapított kifogásról

A felek érvei

92 A Bizottság az ötödik kifogásában úgy véli, hogy a Portugál Köztársaság nem teljesítette a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletet, mivel nem fogadott el intézkedéseket a szóban forgó nemzeti szabályozással érintett gazdasági szereplők vonatkozásában. Ugyanis a Bíróság által a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 48. pontjában megállapított tények ellenére a Portugál Köztársaság annak állítására szorítkozott, hogy egyetlen olyan esetet sem azonosítottak, amelyben a csövek típusjóváhagyását az EK 28. és EK 30. cikknek meg nem felelő rendelkezések alapján utasították el. Emlékeztetve arra a vizsgálati jogkörre, amellyel a Portugál Köztársaság saját nyilatkozata szerint a portugál közigazgatási szervek rendelkeznek, a Bizottság azt állítja, hogy a Portugál Köztársaságnak nem kellett volna arra az álláspontra szorítkoznia, hogy azon tény miatt, hogy a panaszos vállalkozás nem a termékei típusjóváhagyását, hanem kizárólag az Olaszországban kiállított tanúsítvány elismerését kérelmezte, ez a vállakozás valójában nem kívánt ilyen típusjóváhagyást szerezni.

93 Ebben a vonatkozásban a Portugál Köztársaság először is megjegyzi, hogy a Bizottság csak a keresetében említette a Bíróság által a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet 48. pontjában hivatkozott körülményeket.

94 Ezt követően ez a tagállam kifejti, hogy az LNEC és a panaszos vállalkozás közötti levélváltásból kitűnik, hogy az utóbbinak soha nem állt szándékában kezdeményezni

az általa Portugáliában forgalomba hozni kívánt polietilén csövek típus-jóváhagyási eljárását, hanem kizárólag az volt a szándéka, hogy a rendelkezésére álló külföldi tanúsítványokat megfelelőnek tekintsék, és mentesítsék őt a típus-jóváhagyási eljárás alól. Mivel az LNEC ettől a vállalkozástól egyáltalán nem kapott típusjóváhagyás iránti kérelmet, sem a típus-jóváhagyási eljárás lefolyására vonatkozó felvilágosítási kérelmet, túlzásnak tűnt volna az LNEC-től megkövetelni azt, hogy az említett vállalkozást emlékeztesse azokra a feltételekre, amelyek mellett az IIP által kiállított vagy bármely más tanúsítványt fel lehetne használni a megfelelőségi tanúsítvány megszerzésére, és amennyiben szükséges a szóban forgó csövek típusjóváhagyására. A kételyek eloszlatása érdekében mindamellett az LNEC 2008. február 12-én arról tájékoztatta a panaszos vállalkozást, hogy egy bizonyos ideje a kérdéses termékeket a nemzeti piacon bármilyen előzetes típus-jóváhagyási követelmény nélkül forgalomba hozhatja.

95 Végül a Portugál Köztársaság hangsúlyozza, hogy a csőrendszerek vagy azok tartozékai típus-jóváhagyási eljárásainak tárgyában a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet megsértésének egyetlen esetét sem azonosították. A Portugál Köztársaság ehhez hozzáfűzi, hogy a panaszos vállalkozás a nemzeti bíróságok előtt kérhette volna a 2000-es év során az RGEU 17. cikkének nem megfelelő alkalmazása miatt esetleg elszenvedett kárának megtérítését, amit nem tett meg.

A Bíróság álláspontja

96 Először is hangsúlyozni kell, hogy mivel a Bizottság már a pert megelőző eljárás során kifogásolta azt a tényt, hogy a Portugál Köztársaság a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet tárgyát képező szabályozással érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem tette meg az intézkedéseket, a jelen kifogás elfogadhatósága nem vonható kétségbe.

97 Ezt követően ezen kifogás érdemi vizsgálatát illetően meg kell állapítani továbbá, hogy a Bizottság az említett ítélethez vezető körülmények felidézésére szorítkozott anélkül, hogy szolgáltatta volna a Bíróság számára az annak meghatározásához szükséges tényeket, hogy ebben a vonatkozásban milyen állapotban van a kötelezettségszegést megállapító ítélet teljesítése (lásd ebben az értelemben a C-387/97. sz., Bizottság kontra

Görögország ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5047. o.] 73. pontját és a C-369/07. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2009. július 7-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-5703. o.] 74. pontját).

98 Így a Bizottság egyáltalán nem szolgáltatott a Portugál Köztársaság azon állításának cáfolatára alkalmas tényt, amely szerint azon vállakozás helyzetén kívül, amelynek a panasza a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélethez vezetett, egyetlen más olyan esetet sem azonosítottak, amelyben valamely vállalkozás nehézségekbe ütközött volna a termékek típusjóváhagyásának megszerzésével, vagy más tagállamok által olyan termékek vonatkozásában kiállított tanúsítványok elismerésével kapcsolatban, amely termékekre nincsenek műszaki előírások.

99 Végül a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélethez vezető tényállásban szereplő panaszos vállalkozást illetően elég azt megállapítani, hogy, amint arra a Portugál Köztársaság rámutatott, anélkül hogy a Bizottság ezt vitatta volna, egyrészt ez a vállalkozás semmilyen más eljárást nem kezdeményezett a termékei típusjóváhagyásának megszerzése vagy a más tagállamok által kiállított tanúsítványok elismerése érdekében, másrészt az említett Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletben szóban forgó termékek esetében az európai szabványok elfogadása és az 1726/2006. sz. rendelet hatálybalépése óta az említett termékek típusjóváhagyására már nem volt szükség, mivel e termékekre e szabványok vonatkoztak.

100 Ezen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Portugál Köztársaság, mivel a szóban forgó nemzeti szabályozással érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem hozta meg az intézkedéseket, megsértette az EK 28. és EK 30. cikkből eredő kötelezettségeit, és ezáltal nem teljesítette a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítéletet.

101 Az ötödik kifogást tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

102 Ebből következően el kell utasítani a Bizottság keresetét, amennyiben az annak megállapítására irányul, hogy a Portugál Köztársaság, mivel nem tette meg a fent hivatkozott Bizottság kontra Portugália ügyben hozott ítélet teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, nem teljesítette az EK 228. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

103 Következésképpen az említett keresetet el kell utasítani annyiban is, amennyiben az ezen kötelezettségszegés miatt a Portugál Köztársaság átalányösszeg fizetésére való kötelezésére irányul.

A költségekről

104 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, a Portugál Köztársaság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) Az Európai Közösségek Bizottságát kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások